

Maja Smotlak
Trst

MLADINSKA REVIJA GALEB

Članek povzema glavne ugotovitve krajše raziskovalne naloge o zamejski mladinski reviji *Galeb*, ki izhaja neprekinjeno že od leta 1954. Avtorica revijo (njena naklada se giblje od 2200 do 2500 izvodov), ki jo od šolskega leta 2001/2002 dalje prejemajo brezplačno vsi prvošolci šol s slovenskim učnim jezikom v Italiji, podrobneje predstavi, osvetli pa tudi vsebine, ki so se izkazale kot posebej kvalitetne in uporabne tudi za učitelje in starše, predvsem pri razvoju mladega bralca v prvem in delno tudi drugem triletju osnovne šole. Vsa objavljena besedila so izvirna dela sodobnih slovenskih avtorjev iz zamejstva in Slovenije ter so bila posebej napisana za prvo objavo v *Galebu*. Prispevek skuša odgovoriti še na vprašanje, zakaj naj bi otroci in učitelji iz matične domovine ob množici slovenskih revij posegali tudi po reviji *Galeb*.

The article resumes the main findings of a short research project concerning children's magazine *Galeb*, which has been published in Italy without interruption since 1954. Since 2001/2002 the magazine (its circulation ranging from 2200 to 2500 copies) has been free of charge for all pupils attending first class of elementary schools in Italy with Slovene as the language of instruction. The article brings a detailed presentation of the magazine, also highlighting the contents which proved useful and good for teachers and parents alike, particularly with regard to education of a young reader in the first and partly second trimester of elementary school. All the published texts are original works of contemporary Slovene authors from Slovenia and the neighbouring countries, and were specifically written for the first publication in *Galeb*. The article finally tackles the question what makes the magazine attractive to children and teachers from the parent state, considering the abundance of Slovene periodicals.

1 Uvod

Galeb je slovenska mesečna mladinska revija, ki izhaja v Italiji deset mesecev v letu, in sicer od septembra do junija že vse od leta 1954. Revija je namenjena mlajši populaciji bralstva od šestega leta do približno enajstega leta starosti. Zasnovana je literarno, a vsebuje tudi delež uporabnih didaktičnih prispevkov in dopise bralcev. Besedila spremljajo številne ilustracije in fotografije. Revijo izdaja Zadruga Novi Matajur iz Čedadada, grafično pa jo oblikuje ter tiska tiskarna Graphart v Dolini v približno 2200¹ izvodih mesečno. Od leta 1992 jo sofinancirajo Ministrstvo za

---

¹ Od šolskega leta 2001/2002 dalje prejemajo *Galeba* brezplačno vsi prvošolci šol s slovenskim učnim jezikom v Italiji, zaradi česar je septembra natisnjenih okrog 2500 izvodov, oktobra pa med 2200 in 2300.

kulturo Republike Slovenije oz. Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu, Slovenska kulturna gospodarska zveza in priložnostno tudi tiskarna Graphart.

Revija *Galeb* je zlasti v zadnjih nekaj letih pridobila pomembna priznanja slovenske strokovne javnosti in se z začetnega pretežno zamejskega prostora v Italiji postopoma začela širiti tudi onkraj slovensko-italijanske »meje«, toda v še vedno precej omejenem obsegu. Kljub poskusom promocije ostajajo bralstvo, učitelji in starši v osrednji Sloveniji premalo seznanjeni s samim obstojem te mladinske revije, še bolj pa z njeno izvorno vsebinsko-besedilno in likovno-oblikovno podobo. In ravno v tem je razlog, da ne morejo in ne znajo izkoristiti tega, kar *Galeb* lahko ponudi mladim bralcem. Jasni pokazatelj nizke prepoznavnosti je tudi dejstvo, da je dosedanji nabor strokovnih študij v slovenskem prostoru o *Galebu* dokaj skromen. Ravno zato je namen članka, ki povzema glavne ugotovitve krajše raziskovalne naloge,² predstavitev revije v glavnih obrisih z osvetlitvijo vsebin, ki se kažejo (in so se v zamejstvu izkazale) kot še posebej kvalitetne in uporabne za učitelje in starše, predvsem pri razvoju mladega bralca v prvem in delno tudi drugem triletju osnovne šole. Kot izziv pa si postavljamo vprašanje, zakaj bi naj otroci iz Slovenije ob kopici drugih slovenskih revij brali še zamejsko mladinsko revijo *Galeb*?

2 Pogled v preteklost

Mladinska revija *Galeb* ima dolgoletno tradicijo, saj izhaja v Trstu neprekinjeno že štiriinpetdeset let. Prvič je izšla oktobra leta 1954, navezujoč se na revijo *Novi rod*, ki je nastajala v času med obema vojnama do fašistične prepovedi. Začetni namen nove revije, katere glavna pobudnica je bila **Mara Samsa**, je bil »socialnodomoljuben in proslovenski« (Brglez (ur.), 1999: 130). Temeljna načela, ki so bila postavljena ob samem začetku in so se ohranila, so bila poudarjanje slovenske narodne zavesti, spodbujanje slovenskih otrok v zamejstvu k ljubezni do svojega prvega jezika in do šole s slovenskim učnim jezikom. Naslednik prve urednice je bil **Milan Jereb**, leta 1969 pa je njegovo mesto prevzel **Lojze Abram**, ki je revijo urejal petindvajset let. V času njegovega urednikovanja se revije *Galeb* še ni dalo dobiti v prosti prodaji, temveč je bila dostopna otrokom le preko slovenskih šol v Italiji, pri čemer pa so jo »mnogi učitelji« (Abram, 2004: 14) odločno odklanjali, saj so »menili, [...], da je revija, [...], 'levičarska'« (Abram, 2004: 14).³ Obenem se je dogajalo, da so revijo, ki je prihajala v Jugoslavijo »kot dolžnostni izvod [...] vsem sodelavcem in ilustratorjem« (Abram, 2004: 14), jugoslovanske oblasti zaplenile zaradi objav literarnih besedil na temo božiča, velike noči in podobnih za tedanja oblast »spornih« praznovanj. Z družbeno-političnimi spremembami in šibitvijo nekaterih povojnih grenkob in strasti, naj bi od srede 70-ih do srede 80-ih

---

² Raziskovalna naloga temelji na analizi celotnega 53. letnika (2006/2007) *Galeba*, ki ga sestavlja deset številok. Študija se opira na strokovno literaturo slovenskih in posredno tujih avtorjev oz. raziskovalcev s področja mladinske književnosti. Izčrpen vir informacij predstavljajo tudi izbrani članki o *Galebu* iz dnevnega časopisja, ki so izšli po letu 2002, in najnovejši podatki ter material, pridobljen preko intervjuja z glavno urednico revije Majdo Železnik, za kar se ji na tem mestu še posebno zahvaljujem.

³ V krogih, ki so očitali reviji »levičarstvo«, je celo krožila domneva o tem, da je revija dobila ime po eni izmed ladij Josipa Broza Tita.

let nekateri izvodi revije že začeli neovirano zahajati tudi v Slovenijo, a v zelo majhnem številu. Medtem ko so v istem času zamejske šole s slovenskim učnim jezikom začele sprejemati *Galeba* do take mere, da je imel naklado 2200 izvodov in tako postal najbolj razširjena revija v zamejstvu.

Organizirane promocije revije v Sloveniji se je prva in z zadovoljivim uspehom⁴ lotila Abramova naslednica **Majda Železnik**, ki je od leta 1992 glavna urednica *Galeba*. Majda Železnik je z nekaterimi novostmi in spremembami vdahnila reviji svežino in današnjo vsebinsko ter vizualno podobo, ne da bi se pri tem izneverila njenemu večidel umetniškooliterarnemu značaju in prvotnemu nagovarjanju zamejskih otrok.

Vsak urednik je z vpeljevanjem določenih novosti in spreminjanjem *Galeba* tako na vsebinski kot tudi na oblikovni ravni prispeval k sodobnejši podobi revije.

3 Sodobna podoba *Galeba* in njegova prepoznavnost

Galeb je revija srednje velikega formata (26,5 × 18,5 cm), a želja sedanje glavne urednice Majde Železnik je, da bi dobila obliko formata A4 in tako postala otrokom še preglednejša in priročnejša. Revija običajno obsega šestinpetdeset strani, ki pa se ob posebnih priložnostih, kakršne so začetek in konec šolskega leta, božič in velika noč, pomnožijo tudi na dvainsedemdeset strani. Revija je v celoti barvna, natisnjena na gladkem in nekoliko debelejšem papirju. Naslovnico krasijo otroški likovni izdelki, kar je v preostalem slovenskem tisku prava redkost, če že ne izjema, ki pa se je do danes izkazala za ustrezno, saj ponuja otrokom možnost soudeležbe in izražanja lastne kreativnosti.⁵

Otroku prijazna je tudi notranja oblikovanost in razporeditev besedila ter ilustracij, ki se najpogosteje prepletajo in tvorijo celoto, t. i. »likovno-tekstovne monolite« (Kobe, 1987: 69), ki jih otrok doživlja literarno in likovno hkrati. Poleg tega je za dostopnost revije otrokom različnih starostnih stopenj poskrbljeno z ohranjanjem skladnega razmerja med vsebinami besedil za mlajše in starejše bralce. Večina krajših in jezikovno ter vsebinsko manj zahtevnih besedil je natisnjena z velikimi tiskanimi črkami, kar omogoča večjo dostopnost revije in samostojno listanje po njej tudi najmlajšim bralcem, ki šele usvajajo osnovne veščine branja. Besedila z malimi tiskanimi črkami so daljša in vsebinsko zahtevnejša, saj so namenjena otrokom, ki so v branju že nekoliko spretnejši.

---

⁴ Leta 2002 je naredila Zadruga Novi Matajur pomemben korak s tem, ko se je prvič udeležila knjižnega sejma v Ljubljani, kjer vsako leto poleg revije *Galeb*, ki jo na sejmu ponudijo v 150 brezplačnih izvodih, razstavlja še *Galebov šolski dnevnik* in *Galebove knjige* »mladinskih pisateljev in ilustratorjev iz zamejstva in Slovenije, ki so izšle v zadnjih letih ob reviji *Galeb*« (Udovič, 2002: 28).

⁵ O mnogih spremembah, ki jih je vpeljala sedanja urednica Majda Železnik, priča podoba, ki jo je imel *Galeb* v preteklosti. Pred letom 1992 je običajno obsegal dvaintrideset strani, ki so bile črno-bele z izjemo naslovnice in vmesne priloge, ki je obsegala dve strani. Strani so se količinsko povečale ob izidu občasne dvojne številke. Naslovnice so do leta 1974 ustvarjali likovni umetniki. Prvo platnico je izdelal Robert Hlavaty, pozneje pa je eno pripravil tudi Avgust Černigoj. Pred letom 2000 je imel *Galeb* tudi manjši format (24 × 17 cm) od današnjega.

Vsa *Galeb*ova besedila, ne glede na zvrst, so izvirna dela sodobnih slovenskih avtorjev iz zamejstva in Slovenije⁶ ter so bila posebej napisana za prvo objavo v njem. Doslej namreč še ni prišlo do črpanja besedil iz starih številok oz. letnikov ali že predhodno izdanih knjig. Opaziti je, da revija ohranja v enem letniku bolj ali manj iste sodelavce, a se obenem zavzema za to, da se imena istih avtorjev pogosto ne ponavljajo v več zaporednih letnikih.⁷ Za zadnje desetletje je značilno tudi pogosto vzporejanje besedil zamejskih avtorjev z ilustracijami ustvarjalcev iz Slovenije in obratno, kar je odsev želje, da bi »otrokom nudili najboljše, kar na tem področju nudi slovenski prostor« (Železnik, 2002: 28), in tako postali tudi čezmejna revija.

Vsebino *Galeba* lahko razdelimo na tri osrednje dele (glej Shemo 1 in 2) glede na prevladujoči tip besedil, ki jih zajema, in sicer:

- a) prvi del zajema **umetnostna** besedila s področja:
  - pripovedne proze
  - verzificirane lirike
  - zvrstno mejnih področij
- b) drugi del sestavljajo **neumetnostna** besedila:
  - poljudnoznanstvena
  - praktičnosporazumevalna besedila
- c) tretji del pa je zasnovan kot kotiček, namenjen **otroški ustvarjalnosti** v:
  - likovni govorici in umetnostnih ter neumetnostnih besedilih.

a 63 %	b 19 %	c 18 %
------------------	------------------	------------------

Shema 1:⁸ *Trije osrednji vsebinski sklopi revije Galeb v odstotkih*

lirska b. 25 %	pripovedna b. 35 %	mejna b. 3 %	poljud- noznan- stvena b. 15 %	praktičnosporazumevalna b. 4 %	otroška b. 18 %
-----------------------	---------------------------	--------------	---	--------------------------------	------------------------

Shema 2: *Dodatna členjenost treh osrednjih vsebinskih sklopov revije Galeb v odstotkih*

⁶ Sodelujoči avtorji so bili sprva skoraj v celoti iz zamejstva in zaradi pomanjkanja denarnih sredstev so bili prispevki skromnejši.

⁷ Zlasti od leta 1992 se število sodelujočih povečuje in nenehno obnavlja z vsakoletnimi novimi ustvarjalnimi silami, ki jim *Galeb* zna prisluhniti in ponuditi pogosto tudi prvo priložnost.

⁸ Podatki se nanašajo na analizirani 53. letnik (2006/2007) revije *Galeb*.

4 Vsebinsko-besedilna podoba

4.1 Umetnostna besedila

Revijo *Galeb* odpira obsežen sklop različnih umetnostnih besedil v približno enakem razmerju s področja verzificirane lirike in pripovedne proze. Leposlovna besedila niso zajeta v neko zamejeno rubriko in zavzemajo več kot polovico revije (glej Shemo 1), kar jasno kaže na osrednji namen revije, ki želi posredovati predvsem leposlovne besedilne zvrsti, kakršne so pravlјice, povesti, zgodbice, basni, pesmi itd. Vsebine in teme besedil s strani uredništva niso predpisane, temveč avtorji svobodno izbirajo med tistimi, za katere menijo, da bi lahko bile najbolj zanimive in dostopne mladim bralcem. Za končni izbor in pregled besedil skrbi glavna urednica.

Najobsežnejši del besedil *Galeba* tvori pripovedna proza.⁹ Ta se kaže v obliki samostojnih zgodb in zgodb v nadaljevanjih, ki vzbujajo v otroku radovednost in pričakovanje, obenem pa so lahko tudi zelo zanimive iz didaktičnega stališča.¹⁰ Ob natančnejši zvrstni opredelitvi *Galebove* pripovedne proze naletimo na pisan izbor besedil, in sicer na avtorsko iracionalno oz. **neresničnostno** prozo, zlasti na kratke sodobne pravlјice z otroškim glavnim literarnim likom kot tudi na **realistično** oz. **resničnostno** prozo, predvsem na pripoved s človeškimi osebami.¹¹ Omenjena besedila pripadajo najpogosteje perspektivi čudenja in resničnostni perspektivi, pri čemer pa ne gre za uredniške odločitve, temveč se v njih odraža smer, v katero se očitno premika sodobna mladinska literatura. Poleg tega vsaka številka revije vsebuje še kakšno basen, kratko sodobno pravlјico s poosebljeno živaljo kot glavnim literarnim likom in ljudsko (pri)povedko. Mejni zvrsti, ki se pojavljata v vsaki številki revije, sta **strip** in **slikopis**.

Pripovedna proza *Galeba* sledi v glavnih potezah toku, ki je prisoten v mladinski književnosti nekje od sedemdesetih let in ga je izpostavila že Marjana Kobe (1987: 40). Skuša prisluhniti otrokovi senzibilnosti z novih in različnih zornih kotov. Osrednji literarni liki so namreč najpogosteje majhna, še ne povsem dorašla bitja (otroci, živalski mladiči, majhna in mlada fantazijska bitja), v svojem bistvu dobra, duhovno »neomadeževana«, radovedna, razigrana, preprosta, altruistična, zmožna čudenja, zaupanja, ljubezni, a so kljub navidezni naivnosti v ključnih trenutkih iznajdljiva. Ti »mali ljudje« so obenem nosilci lastnosti, kot so trma, nerodnost, neprevidnost, ljubosumje, rahlo uporništvo, jezikavost, laganje, tekmovalnost, znajo pisati, preden gredo v šolo, vedo o nosečnosti povedati veliko več, kot si starši predstavljajo, so kritični do odraslih in sveta. Vse to pa jih spreminja iz potencialno pravlјičnih, idealiziranih in stereotipnih otroških likov v povsem običajne osebnosti, s katerimi se sodobni otroški bralec z lahkoto identificira. In ravno taki liki so v literarnozvrstnih in perspektivno raznolikih besedilih postavljeni predvsem v dvoje temeljnih situacij, in sicer:

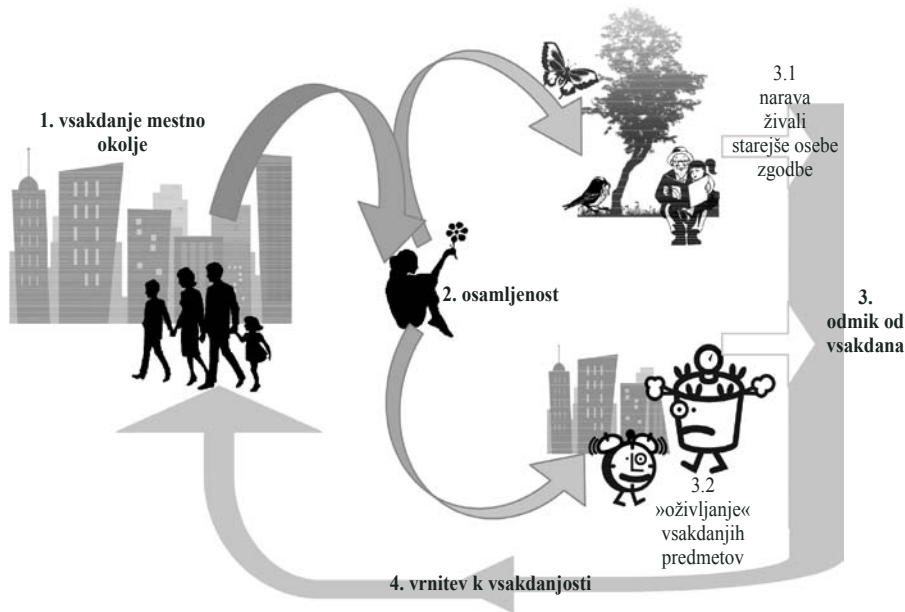
---

⁹ Pripovedna proza zaseda približno 58% prostora namenjenega leposlovnim besedilom in 35% celotne revije.

¹⁰ Učitelj jih lahko na primer ponudi kot iztočnico, na podlagi katere vsak otrok poskusi s pomočjo lastne domišljije sestaviti svoje nadaljevanje zgodbe v likovni, gledališki ali besedni govorici.

¹¹ Po tipološki razvrstitvi Igorja Saksida (2001: 426–455).

- **sodobni mestni otroški vsakdan**, ki se pogosto odvija v nakupovalnih centrih ali na mestnih ulicah v stiku z vrstniki in odraslimi.¹² Prevladujoča tematika je »otrokovo soočanje z realnim svetom« (Kobe, 1987: 40) in znotraj tega tudi z nekaterimi t. i. tabujskimi temami¹³ sodobne družbe, s katerimi so otroci med 6. in 11. letom posredno ali neposredno seznanjeni,

Shema 3: Pogosti dogajalni vzorec¹⁴ v Galebovi pripovedni prozi

- otrokov **kratkotrajni odmik** od vsakdana, ki se sproži ob otrokovi osamljenosti in dolgočasju. Kaže se zlasti v nonsensni perspektivi domišljjskega »oživljanja« vsakdanjih predmetov, moderni pravljичni perspektivi spreminjanja predmetov v čarobne prehode, ki peljejo v druge svete, ali v perspektivi čudenja

¹² Odnosi med otroki in odraslimi so redko konfliktni, saj se otroci upirajo avtoriteti odraslih le v zelo blagi obliki in predvsem v želji po večjem uveljavljanju lastnih potreb in želja. Celotno tedaj, ko se pojavijo spori, se zaradi nesporazuma v komunikaciji in se kmalu razrešijo v splošni končni pomiritvi.

¹³ V analiziranem letniku 2006/2007 naletimo v proznih besedilih na naslednje teme: seznanitev otroka s smrtjo in minljivostjo človeka, otrokove težave z učenjem, nevarnost petard, ločitev staršev, socialna stiska samohranilk, potepanje, popivanje in kajenje mladostnikov, osamljenost in maščevanje zaradi te, otrokova kritika matere odsotnosti in potrnosti ob očetovem odhodu k drugi ženski, pomanjkanje dialoga med otroki in starši, odsotnost očeta, zmote nekaterih staršev, ki imajo otroke prezgodaj za samostojne in odrasle, ko so ti še potrebni nežnosti in pozornosti, otrokova odvisnost od računalnika, zaničujoč človekov odnos do narave brez zavedanja o lastni odvisnosti od nje idr.

¹⁴ Kljub pogostemu »vzorcu« še zdaleč ne moremo govoriti o trivialnosti Galebovega besedila, saj v besedilih ni mogoče zaslediti preostalih značilnih elementov zanjo, kot so na primer bipolarne in stereotipne oznake literarnih oseb, eksotični kraji in čas, poudarjanje elementov čustvenosti itd.

nad podeželsko naravo. Ta je namreč za mestnega otroka poseben svet, prežet z neodkritimi skrivnostmi in pravljničnim vonjem preteklosti, kjer se sreča z živalmi (te so pogosto poosebljene) in s starejšimi ljudmi,¹⁵ ki so še edini zmožni pripovedovanja dragocenih in redkih zgodb, za katere prezaposleni starši¹⁶ nimajo časa; prevladujoča tematika je v tem primeru »svet otrokove ustvarjalne in domišljiske igre« (prav tam: 40).

Vrednote, ki jih zgodbe posredno izpostavljajo, so zlasti altruizem, prijateljstvo, spoštovanje narave in njenih bitij, ohranjanje otroške zmožnosti čudenja, preprostost, ljubezen, drugotni pomen materialnosti v odnosu do čustev, zmaga življenja nad minljivostjo, pomembnost izročila in spominjanja, stik med generacijami.

V posebno kategorijo besedil, ki ne vsebujejo vseh zgoraj opisanih značilnosti spada kratka basen. V središču te pripovedi je prvoosebno podajanje razmišljanja vsakič druge živali, preko katerega se razpleta kritika nekaterih splošno znanih človeških slabosti, kot so npr.: zavist, samovšečnost, samozadostnost, omejenost ali poudarjanje določenih pozitivnih življenjskih vrednot. Zgodbe so tako lahko vzgib za otrokovo razmišljanje o osebnem in splošnem človekovem odnosu do sveta, narave in bitij, ki živijo v njej. Poleg tega se v analiziranem letniku *Galeba* kot stalnica pojavljajo ljudske pravljice in (pri)povedke iz slovenskih pokrajin in drugih, bližjih ter bolj oddaljenih dežel (npr. Tunizije, Grčije, Hrvaške, Italije, Izraela). Preko zgodb otrok spoznava tuje besede,¹⁷ različna ljudska slovstvena izročila, drugačne vrednote in poti razmišljanja od tistih, ki so značilne za evropsko družbo, zato so tudi most k medkulturnosti. Zaradi tega so lahko te zgodbe zelo zanimive tudi za odraslega bralca. Kratka sodobna pravljica s poosebljenimi živalmi kot glavnimi literarnimi liki pa ni posebna zaradi zvrsti ali same vsebine, ki jo obravnava, temveč zaradi drugačne oblike glede na ostala besedila. Vsak izsek kratke in vsebinsko preproste zgodbe je namreč ilustriran, tako lahko otrok že preko ilustracij razume vsebino zgodbe ali pa jo »prevede« po logiki lastne ustvarjalne domišljije« (Kobe, 1987: 47), s čimer se lahko uri tudi v svoji pripovedovalni zmožnosti.

V sklop umetnostne pripovedne proze znotraj revije lahko umestimo tudi dvoje »mejnih« zvrsti, ki jih označimo kot take predvsem zaradi drugačne oblike in delno tudi funkcije. **Slikopis** in »otroški komični **strip**« (Saksida, 1998: 114) lahko postaneta še posebej uporaben in učinkovit didaktični pripomoček pri otrokovem usvajanju bralne tehnike, saj je besedila malo, pisano je z velikimi tiskanimi črkami in podkrepjeno ter dopolnjeno s slikovnim gradivom oz. ilustracijami. Predvsem slikopis je lahko zelo uporaben pri usvajanju večšine pisanja in pri prvih korakih uzaveščanja jezikovnih pravil, saj otroka spodbuja k ustreznemu dopolnjevanju

---

¹⁵ Odnos, ki ga otrok vzpostavi s starejšimi, je odnos občudovanja in spoštovanja, živali pa dojema kot sebi »enake«, nebogljene, potrebne zaščite in igre, zato z njimi sočustvuje.

¹⁶ Revija *Galeb* presega v prikazovanju staršev podobo mame, ki »kuha kosilo«, in očeta, ki »sedi na kavču in bere časopis«, in se s tem oddaljuje od stereotipnih prikazov. Najpogosteje sta oba starša zaposlena in v mnogih delih predstavljena kot žrtvi lastnega poklica. V nekaterih zgodbah je celo mama tista, ki je službeno bolj obremenjena od očeta. V ozadju nekaterih pripovedi se kažejo težave odraslih, ki so značilne za sodobni čas, na primer nevarnost izgube službe v primeru zanositve, prepogosta odsotnost ...

¹⁷ V ljudski prozi iz oddaljenih krajev se pojavljajo tudi tuje besede, ki jim je zato pripisana razlaga.

sintaktične in semantične ravni besedila. Posebno motivacijo za delo z besedilom predstavlja končni predlog, naj otrok slikopis prepíše in ga dopolni v povedih ter pošlje na uredništvo za nagradno žrebanje. Osrednji namen končnega stripa je zabavati bralca na razigran in sproščen način, preko katerega posreduje »tudi stalne besedne zveze (pregovore)« (Saksida, 1998: 91) v sicer rahlo spremenjenih različicah, ki prevzemajo podobo »duhovitih 'komentarjev' dogajanja« (prav tam: 91).

Verzificirana lirika¹⁸ *Galeba* zajema pretežno **sodobne umetne pesmi** za otroke. Na prvo mesto je vselej postavljena pesmica, ki je tematsko povezana z mesecem izida revije, z dogodki, ki so za otroka pomembni, ali s kakšnim praznikom, lepo mislijo, ki kot nekakšna dobrodošlica izpostavi življenjske vrednote in pospremi otroka v branje, v nov mesec, nov začetek. V nadaljevanju so pesmice različnih avtorjev, ki slogovno in tematsko sledijo trendu, po katerem se sodobni avtorji mladinske poezije poslužujejo zelo različnih perspektiv, ki »tematizirajo otroštvo v vseh njegovih doživljajskih, izkustvenih in interesnih razsežnostih« (Kobe, 1987: 40), podobno kot predhodno opisana pripovedna proza. Pri tem pa se pesmi bolj kot na pripoved osredotočajo na ustvarjanje zelo različnih vrst vzdušja in izpovedovanje čustvenih odtenkov.

Perspektive, ki so v *Galebovem* naboru pesmi najpogostejše in pogosto soprisotne, so nonsensna perspektiva, ki se pojavlja kot predstavn in izrazni nonsens, perspektiva čudenja in parabolična perspektiva. **Predstavn nonsens** se kaže najpogosteje v pesmih, v katerih nastopa radovedni otrok, ki postavlja sebi in odraslim vprašanja »brez odgovorov«, ali v obliki pesmi o »narobe svetu«. Najpogosteje pa gre za **izrazni nonsens** oz. za sproščeno preoblikovanje jezika, razigrane, šaljive, nepredvidljive besedne igre, nove besedne skovanke, besedno razstavljanje in lepjenke, v katerih so poudarjeni glasbenost izraza, rime, igrivost, šaljivost, ki pa ne prestopa meje estetskega in se ne spušča v perspektivo oporekanja oz. v besedno »subverzivno igro«. **Perspektiva čudenja** se v *Galebovih* pesmih posveča zlasti občudovanju narave, besednega sveta in njegove neskončnosti, tradicije, ki ima združevalno vlogo, iskanju vzporednic med naravo in človeškim svetom preko poosebljanja živali, mesecev, letnih časov. Otrok, ki se pojavlja v tej poeziji, je večidel nedolžen, razigran, občutljiv in pozoren do majhnih bitij, ki jih doživlja kot sebi podobne ali celo enake in zato išče stik z njimi in se nanje globoko naveže. Pogosto je prisotna otrokova samorefleksija in samospraševanje o njemu nepojasnljivih vprašanjih. Izraz pesnikov je navadno »mehak«, nežen in ustvarja prijetno vzdušje, ki deluje na bralca pomirjevalno, včasih izredno pozitivno, mestoma pa že melanholično. **Parabolična perspektiva** se kaže predvsem znotraj pesmi s perspektivo čudenja oz. preko pravljličnih elementov, v katerih nastopajo škrti, vile, coprnice, poosebljene živali in predmeti, a čiste parabolične perspektive je v *Galebovih* pesmicah malo.

Preko **resničnostne perspektive** se nekateri avtorji poleg otroškega vsakdana, ki zadeva predvsem šolo, otrokovo domače okolje in družino ter igro, dotaknejo tudi t. i. tabujskih tem,¹⁹ ki prikažejo svet kot »odčaran«. Skozi otrokov pogled, ki

---

¹⁸ V povprečju zaseda približno 43 % prostora, namenjenega leposlovnim besedilom, in 25 % celotne revije.

¹⁹ V analiziranem letniku 2006/2007 zasledimo v verzificirani liriki naslednje tabujске teme: ločitev staršev, bolečino ob izgubi, smrti, odsotnosti ljubljene osebe in posledično žalost,

presega pravljice in domišljijo, je tako predstavljeno zavedanje realnosti, v kakršni živijo bralci revije. Otrok se v tem primeru izkaže kot zmožen kritičnega pogleda na svet odraslih, a obenem tudi sočustvovanja s tistim, ki je v stiski.

Edino stalno rubriko znotraj pesniškega sklopa analiziranega letnika predstavljajo pesmi treh kraških pesnikov – Srečka Kosovela, Iga Grudna in Miroslava Košute, preko katerih otrok posredno spoznava pomembne pesnike z določenega geografskega območja. Ob besedila treh pesnikov je postavljena glasbena partitura, in sicer z namenom, da bi revija pripomogla tudi k razvoju otrokovega glasbenega občutka in zmožnosti.²⁰

4.2 Neumetnostna besedila

Neumetnostna besedila obsegajo manj prostora od umetnostnih²¹ in so postavljena v drugi del revije. Zajeta so v stalne rubrike, ki so razdeljene glede na tematike besedil oz. védenja in področja, ki jih ta obravnavajo. Razmerje med številom poljudnoznanstvenih in praktičnosporazumevalnih besedil ni enakomerno, temveč prevladujejo prva.

Poljudnoznanstvena besedila se v različnih letnikih posvečajo različnim tematikam. V analiziranem letniku najdemo na primer rubrike s poljudnoznanstvenimi besedili s področja narave in psihologije.

Rubrika o naravi je namenjena starejšim bralcem. Ob rabi nekaterih strokovnih izrazov, primerjav neznanega z otroku že znanim, podajanju lastne izkušnje in vzpostavljanju posebne vrste dialoga z bralcem obravnava predvsem posebnosti in zanimivosti posamezne živalske vrste iz kraško-primorskega okolja. S tem poskuša vzbuditi v bralcu radovednost, ki naj ga vodi pri in k opazovanju narave, a ga tudi opozarja na nevarnosti, na katere lahko naleti ob stiku z določeno živaljo. Tudi zaradi tekočega, jasnega, mestoma šaljivega jezika lahko postane znanstvena snov bralcu katerekoli starosti (tudi odraslemu) izredno zanimiva, dostopna in prijetna. Besedilo spremljajo vselej izvirne fotografije, ki pritegnejo bralevo pozornost in radovednost ter ga tako spodbudijo k prebiranju.

V *Galebu* je tudi rubrika, ki si postavlja za ciljnega bralca odraslega, vzgojitelja oz. kateregakoli bralca, ki ga zanima psihologija otrok. Posveča se obravnavi različnih vzrokov in samih težav ter ovir, vezanih na otroka in šolo, izobraževanje, družino ter vzgojo, na otrokov čustveni in družbeni razvoj. Ob tem ponudi tudi nekaj načinov razreševanja lažjih težav.²²

Sklop praktično-sporazumevalnih besedil sestavljajo rubrike, ki so namenjene raznolikim področjem, in sicer otrokovemu besednemu, likovnemu, računskemu in motoričnemu razvoju. Podoben namen imajo tudi razne *Galebove* igrarije, ki ravno

---

osamljenost, zapiranje v lastni svet enega izmed staršev, ranljivost odraslih, a tudi njihova grobost ob lastni jezi, egoizem, nepremišljenost, mučenje živali, hlepenje po denarju, gra-bežljivost, neusmiljenost pred trpljenjem šibkejšega, otrokovi strahovi itd.

²⁰ Rubrika je v zamejskih šolah požela poseben uspeh, saj so jo nekateri učitelji uporabili pri pouku glasbene vzgoje in posledično za šolske prireditve ter nastope, tako da se je uredništvo *Galeba* odločilo za izdajo pesmarice z naslovom *Poezije v notah za otroški glas*.

²¹ Neumetnostna besedila zasedajo 19% celotne revije.

²² Zaradi številnih pozitivnih odzivov na rubriko namerava *Galebovo* uredništvo pripraviti knjižno izdajo teh strokovnih člankov.

tako spodbujajo otrokov vsestranski psihofizični razvoj. Stalne rubrike obravnavajo področje likovnega ustvarjanja, kulinarike ter branja.

Likovna umetnost je predstavljena kot nekaj veselega, razgibanega, spodbudnega in otroku dostopnega, saj otrok lahko zlahka izdelava likovne stvaritve s pripomočki, potrebščinami, materiali in predmeti iz vsakdanjega življenja (npr. milo, pesek, ščipalke, cvetlični lončki itd.). Postopek izdelave in uporabe različnih likovnih tehnik je zapisan v preprostem, jasnem, otroku dostopnem jeziku. Navodila spremljajo fotografije, ki prikazujejo natančen potek izdelave in so lahko izdelovalcu v veliko pomoč, saj nazorno podkrepijo besedno razlago.²³

Na podoben način so prikazani tudi **preprosti recepti**, ki omogočajo otroku aktivno sodelovanje pri pripravi jedi. Recepte spremljajo fotografije, ki prikazujejo posamezne faze postopka priprave jedi, ki so v svojem končnem videzu neobičajne, inovativne, igrive in uspešno približajo otroku najrazličnejše vrste hrane. Na podlagi tega lahko torej trdimo, da je rubrika med drugim lahko uporabna tudi za spodbujanje otroka k raznoliki in zdravi prehrani.

V eno izmed stalnih rubrik so delno zajeta publicistična besedila, delno pa kvizi. **Publicistična besedila** poskušajo posredovati ljubezen do branja. Zajemajo poročila in novice, povezane z **bralno značko, branjem in knjigami** nasploh. Poleg tega so v rubriki pogosto predstavljeni t. i. **Galebovi kvizi**,²⁴ ki vsebujejo konkretne vaje, dopolnjevanke, vprašanja, črkovne premetanke, vaje za sestavljanje povedi, ki se navezujejo na bralno značko ali predhodno številko *Galeba*. Učitelj jih lahko izkoristi kot uvod v novo bralno leto ali učno uro slovenskega jezika, vedoželjni šolarji pa jih uporabijo tudi za samostojno delo in preizkušanje lastnih bralnih zmožnosti.

V reviji *Galeb* sta igrarijam v povprečju namenjeni dve do tri strani, ki vsebujejo **križanke, družabne igre** s kocko in figurami ter dodatne **besedne in računske igre**. Zlasti igre, ki predvidevajo pošiljanje rešitev na uredništvo v zameno za knjižno nagrado, motivirajo otroke k temu, da v velikem številu pristopijo k njihovem reševanju.

Piktogramske križanke *Galeba* se nanašajo na junake in dogodke iz knjig *Galebove zbirke*.²⁵ Na dnu strani se običajno pojavlja tudi vprašanje o avtorju in ilustratorju referenčne knjige. Izpolnjevanje križanke postane tako priložnost za

---

²³ V kratkem se obeta zbirka teh besedil v samostojni publikaciji.

²⁴ *Galebovi kvizi* presegajo preproste igrarije, saj imajo obnem tudi močan izobraževalni značaj, z njihovo pomočjo se otrok lahko uri v iskanju podatkov po starejših številkah revije, knjigah (zlasti tistih iz *Galebove zbirke*) in slovarjih, v memoriranju, razvrščanju, dopolnjevanju, ubesedovanju lastnih izkušenj in čustev, spretnosti obnavljanja, pisanja (zapisovanje lastnega zaključka zgodbe), razvrščanja, postavljanja v pravilno zaporedje, povezovanju, risanju po lastni domišljiji, spoznavanju novih zvrsti besedila. Pri reševanju nekaterih vaj (npr. tistih, ki zahtevajo poznavanje podatkov iz slovenske kulture in skupnega spomina) je potrebno znanje, ki zahteva daljše brskanje po knjigah ali učiteljevo pomoč. Učitelj lahko izkoristi priložnost za posredovanje nekaterih učnih vsebin preko igre.

²⁵ *Galebova zbirka knjig* nastaja od leta 1999 in trenutno šteje približno štirideset naslovov izvirnih slovenskih mladinskih leposlovnih in v manjši meri tudi praktičnosporazumevalnih besedil, ki dobivajo potrditve tako od strokovne kritike kot tudi na samem tržišču. Zaradi želje, da bi nekatere izmed najbolj branih, priljubljenih in visoko kakovostnih zgodb z bogatimi ilustracijami, objavljenih v *Galebu*, dobile tudi trajnejšo obliko v večjem formatu, je vsako leto izdanih od pet do sedem knjig.

brskanje po spominu, listanje ali prvo prebiranje knjige, na katero se posamezna križanka nanaša, iskanje in zbiranje temeljnih informacij. Igre z igralno kocko in figurami sestavljajo stran z ilustracijo **igralnega polja**, ki je v vsaki številki drugače tematizirano. Igra se iz meseca v mesec spreminja glede na zahtevnostno stopnjo in naloge, ki jih zastavlja igralcu. Zaznamujejo jo besedno-ustvarjalne, matematično-logične in motorične dejavnosti, ki jih zastavljajo otroku kot igro.²⁶

Rubrika **Šolarji pišejo in rišejo: vaš kotichek**, s katero se revija zaključuje, je namenjena otroški ustvarjalnosti in je ena najuspešnejših že skozi vsa leta izhajanja revije. V njej so objavljeni likovni izdelki šolarjev v različnih tehnikah, fotografije ročnih del, dopisi v obliki pisem uredništvu, spisov, pesmic, poročil o posebnih dogodkih na šolah, o šolskih izletih, obiskih katere od inštitucij. Večinoma jih spremljajo tudi fotografije. Uredništvo se zavzema za to, da bi bile vse šole, ki pošljejo prispevke, zastopane v približno enaki meri. Rubrika obsega od štiri do štiriindvajset strani, kar pa je odvisno od tega, koliko objavljivega materiala prejme uredništvo v določenem mesecu. Za otroke je rubrika pomembna, saj se tudi zaradi objave svojih pisnih in likovnih izdelkov počutijo pri reviji aktivno soudeležene in zato revijo lažje sprejmejo za »svojo«.

Revija ne vsebuje oglaševalskih besedil. Pojavijo se le izjemoma, pri čemer gre za oglaševanje same revije *Galeb* ali *Galebvih knjig* založbe Novi Matajur in s tem za promocijo branja.

4.3 Likovno-oblikovna podoba

Naslovnica je opremljena z izbrano otroško risbo oz. risbami ali fotografijo likovnega izdelka.²⁷ Kriterija za izbiro sta tematska primernost glede na mesec izida in barvitost.

Ilustracije imajo v mladinski reviji posebej pomembno vlogo, saj ne bogatijo samo literarnega dela z dodatno vsebino in detajli, ampak pogosto predstavljajo tudi bralčev prvi stik z besedilom in prvo motivacijo za branje, zlasti manj veščim bralcem, katerim vizualni del nudi oporo in pomoč. Ob tem razvijajo splošne intelektualne sposobnosti – npr. povezovanje, iskanje detajlov na ilustraciji, željo po preizkušanju novih likovnih tehnik in oblikovanje estetskega čuta. Ob izbiri ilustratorjev glavna urednica upošteva ilustratorjevo poznavanje snovi, pogled na otroka in otroštvo ter njegovo značilno likovno tehniko in izražanje.²⁸ V posameznem letniku najpogosteje tvorita avtor besedila in ilustracije »stalni ustvar-

---

²⁶ Igra pogosto temelji na otrokovem snovanju in pripovedovanju, iskanju ustreznih besed za poimenovanje ilustriranih živali, rastlin ali predmetov, računskih operacijah (predvsem seštevanju in odštevanju), gibalnih, motoričnih nalogah, zlogovanju besed, prepoznavanju fonemov, opazovanju in posnemanju itd.

²⁷ Do leta 1992 so za naslovnico razpisovali natečaj, a ker so bile risbe, ki so prihajale na uredništvo, pogosto zelo številne, a tematsko podobne, so se pozneje odločili za izbor med risbami, ki jih dobijo v uredništvo za objavo v rubriki *Šolarji pišejo in rišejo*.

²⁸ Ko gre v zgodbi na primer za razgibanost, se urednica Majda Železnik najraje odloči za ilustracije Klavdija Palčiča, ob potrebi po liričnosti pridejo v poštev ilustracije Mojce Cerjak ali Vesne Benedetič, ko si želi pospremiti besedilo z duhovitostjo, se pogosto odloča za Marjana Mančka ipd.; v pripravi je tudi novo sodelovanje z ilustratorjem Zvonkom Čohom.

jalni tim« (Kobe, 1987: 35), s tem da je likovni oblikovalec sicer stalen, »toda ustvarjalno povsem samostojen ilustrator besedil istega avtorja« (prav tam: 35). Seveda pa ni nujno, da gre zmeraj za daljše sodelovanje. Povezave med avtorjem in ilustratorjem, ki se ohranijo skozi ves letnik, so otrokom praviloma ljube, saj ustvarjajo vzdušje domačnosti.

Ilustracije zajemajo v *Galebu* velike površine, najpogosteje kar celotno stran in se razlijejo »čez svoj rob« (Kobe, 1987: 37) med besedilo, ki šele tako zaživi v vsej svoji polnosti. V redkejših primerih pa zasledimo še druga dva tipa razporeditve besedila in ilustracij: »klasično knjižno ilustracijo« (prav tam: 37), za katero je značilno, »da je vsaka ilustracija samostojna slika« (prav tam: 37)²⁹, in tip ilustracije, v katerem je izsek teksta vključen v samo ilustracijo. Ilustracije z besedilom stopajo najpogosteje v odnos dopolnjevanja (slike vskočijo, kjer v besedilu nastane t. i. bela lisa oz. ko besedni del zapolni tisto, kar ni prikazano v ilustraciji) in odnos simetrije (ilustracija in besedilo ponujata isto pripoved). Nekatero ilustracije postavljajo v ospredje osebe, njihovo čustveno razpoloženje in medsebojna razmerja, druge kraj dogajanja.

Fotografije v *Galebu* so izvirne in visoko kakovostne. Pojavljajo se zgolj ob poljudnoznanstvenih in praktičnosporazumevalnih³⁰ besedilih ter občasno v rubriki, namenjeni otroški ustvarjalnosti. Podobno kot ilustracije so tudi fotografije najpogosteje v dopolnjevalnem in simetrijskem odnosu do besedila. Pomembne so predvsem pri navodilih (npr. za izdelovanje likovnih del, pri receptih), kjer dodatno pojasnjujejo natančen postopek priprave.

5 Spremembe letnika 2007/2008

Zunanja členjenost in vsebinska struktura 53. letnika – 2006/2007 se je ohranila v podobni obliki tudi v številkah 54. letnika – 2007/2008.³¹ Naj na tem mestu omenimo le nekaj pomembnejših sprememb, ki jih je uredništvo vneslo v zadnje številke najnovejšega letnika. Te so:

- prestavitev kazala z notranje strani naslovnice na notranjo stran hrbtno strani revije, zato da bi bila revija še bolj pregledna in bralcu prijetnejša,
- prestavitev križanke na hrbtno stran revije namesto stripa,
- tematizacija slikopisov, in sicer z osredotočenostjo na resnično obstoječe muzeje, ki jih otroci lahko obišejo,³²
- nadomestitev poljudnoznanstvenih besedil o naravi, receptih in branju z naslednjimi vsebinami:
  - nova rubrika o izletih v znamenite kraje po Sloveniji z izpostavitvijo ogleda vrednih zanimivosti in s končnimi informacijami, s katerimi poskuša *Galeb*

²⁹ Ponekod gre za izmenjavo celostranskega besedila in celostranske ilustracije, drugod pa za sorazmerno razdeljenost strani na tekstovni in likovni delež.

³⁰ V letniku 2006/2007 je posebej zanimiva kombinacija fotografije in ilustracije, ki se resno pojavlja v rubriki z recepti. Fotografija končnega videza jedi je vpletena v ilustracijo, ki se sklada z uvodno zgodbo, pri čemer pa gre za zahtevno likovno tehniko, ki zadeva usklajevanje ilustracije in fotografije.

³¹ V času pisanja članka 54. letnik 2007/2008 *Galeba* še ni bil zaključen.

³² Rubrika je že v tekočem letu motivirala učitelje, da so organizirali obiske v omenjene muzeje in o tem poročali v dopisih uredništvu.

- spodbuditi učitelje k organizaciji takega izleta in jim hkrati olajšati iskanje osnovnih organizacijskih informacij,
- nova rubrika, ki preko zgodbe predstavi bralcu stalne besedne zveze, primerjave, frazeme, pregovore in izštevanke, ki so izpostavljeni s krepkim tiskom in povezani vsakič z drugo živaljo.

6 Priloge

Stalna priloga revije *Galeb* je vsakoletni *Galebov šolski dnevnik*, natisnjen v približno 2500 izvodih. To je samostojna publikacija oz. rokovnik, ki ga septembra brezplačno prejmejo vsi šolarji zamejskih šol s slovenskim učnim jezikom kot darilo slovenskih zamejskih bančnih zavodov.

Prvič je izšel leta 1983 z namenom, da bi šolarji v šolah s slovenskim učnim jezikom lahko uporabljali slovenski rokovnik namesto dotedanjih italijanskih. Sprva je imel skromnejšo obliko in zgolj uporabno vrednost, kateri se je sčasoma pridružil pečat kvalitetnih ilustracij in moderne grafične oblikovanosti. Vsako leto je za likovno opremo *Galebovega dnevnika* zadolžen eden od zamejskih ilustratorjev, pri čemer obravnava in interpretira neko določeno temo, ki je literarna ali poljudna (na primer ptice primorskega okolja, ljudsko pripovedništvo, organizacijo tabornikov in skavtov ...). Poleg stalne priloge je *Galebovo* uredništvo ob izjemnih priložnostih v preteklosti že pripravilo tudi posebne priloge.³³

7 Bralci v Sloveniji in uporabnost revije

V Sloveniji je po letu 1992 revija pridobila »preko 600 naročnikov« (Železnik, 2004: 15), to število pa se je do leta 2002 zmanjšalo na današnjih »nekaj sto« (Železnik, 2002: 28), postopoma pa spet narašča, saj se šole in knjižnice v Sloveniji začenjajo zanimati za revijo. Poleg tega je leta 2005 revija *Galeb* dobila strokovno podporo s strani Sekcije za mladinsko književnost Društva slovenskih pisateljev in dr. Igorja Saksida, izrednega profesorja na Pedagoški fakulteti Univerze v Ljubljani. Kot prednosti revije so prvi izpostavili dejstvo, da gre za kakovostno periodiko, ki se jim ne zdi komercialno naravnana ter premore mnoge estetske in umetniške literarne vrednote za otroke in mladino, zaradi česar bi morala po njihovem mnenju najti pot v slovenske osnovne šole in do novih bralcev. Dr. Igor Saksida (2005) je ocenil slovenska mladinska besedila, ki jih objavlja revija, kot kvalitetna in podprl prizadevanje, »da bi revija *Galeb* postala dopolnilno branje« pri književnem pouku in obšolskem branju za vse učence slovenskih šol.

Že od začetka so namreč vsebinski oblikovalci *Galeba* težili k temu, da bi revijo učitelji uporabljali kot šolski učni pripomoček, vendar ji ni nikoli uspelo postati splošno izobraževalno dopolnilo. Kljub temu pa so sčasoma učitelji v zamejstvu začeli črpati material iz revije prvotno pri pouku slovenščine, postopoma pa še pri drugih šolskih predmetih, kar je zelo pomembno zlasti v zamejstvu, saj nekateri otroci prebirajo *Galeba* samo v šoli, nato v poplavi raznolike ponudbe slovenskih

---

³³ Na primer ob 50-letnici *Galeba* (2004) sta kot enkratna priloga med vse šolarje poleg *Galebovega dnevnika* prišla tudi žepni koledarček in *Galebov stenski koledar*.

in italijanskih revij nanj pozabijo. Literarnoumetniška kvaliteta teh pa je pogosto vprašljiva. Za dodatno motivacijo k branju revije je uredništvo označilo nekatera besedila, ki se nadaljujejo v vseh desetih številkah enega letnika, z znakom *Bralne značke*, kar pomeni, da učitelj lahko upošteva zgodbo, prebrano v vseh njenih desetih nadaljevanjih, kot knjigo za bralno značko.

8 Sklep

V sodobnem času je tako med otroki kot med odraslimi močno uveljavljena vizualno podprta pripoved (predvsem televizija, vse bolj pa tudi internet), zato je toliko pomembnejše, da poleg knjig izhajajo tudi kakovostne literarne revije za otroke, ki vsebujejo krajša literarna besedila, ki so lahko uvod pristopanja k daljšim besedilom. Ena takih revij je tudi *Galeb*, ki se s posredovanjem modernih literarnih besedil usmerja k senzibilizaciji bralca, saj preko zanimivih literarnih junakov, zgodb, različnih besedilnih zvrsti in slogov ter ilustracij poudarja bogastvo raznolikosti sveta ter bralcu ob tem implicitno postavlja nekatera vprašanja etike, spodbuja doživljanje različnih bralnih užitkov. Bralca poskuša aktivirati na najrazličnejših področjih ter tako razvijati različne zmožnosti, pri katerih naj se vzpostavi tudi sodelovanje med otrokom in odraslim. Ob tem se zavzema tudi za razvijanje otrokovega estetskega čuta na besednem in likovnem področju s posredovanjem skrbno izbranega besedilnega in vizualnega gradiva – ilustracij priznanih in uveljavljajočih se umetnikov, ki so nestereotipne, žive in prepričljive, izdelane v različnih tehnikah in za otroka privlačne. Mlademu bralcu *Galeba* omogoča užitek umetniške besede, bogastvo čustev, raznovrstnost zaznavanja, ustvarjanje domišljjskih podob, spodbujanje inovativnosti, kritično identifikacijo s književnimi osebami, zabavo, komentiranje realnosti, prepoznavanje kulturnih vzorcev raznolikosti sveta in še marsikaj. Toda *Galeb* ni le revija za otroke, temveč tudi revija otrok, saj so njeni soustvarjalci. Velika želja uredništva je, da bi revija lahko dosegla vse otroke, tako bi lahko končno *Galebovo* vsakomesečno »zbirko« pesmi, pravljic, zgodbic, razvedril ob pisanih in bogatih ilustracijah učenci in učitelji uporabljali tudi kot učni pripomoček. Nenazadnje bi lahko odrasli spodbujali mlade bralce iz osrednje Slovenije, da sežejo po reviji *Galeb* tudi kot po priložnosti za širjenje lastnih spoznavnih obzorij in zavedanja o skupnem kulturnem prostoru zamejstva in Slovenije.

Viri in literatura

Abram, L. (2004): Lojze Abram o začetnih in »svojih« letih pri reviji. V: Caharija, M.: Pisani *Galeb* je že pol stoletja prijeten in zvest spremljevalec mladih bralcev. *Primorski dnevnik*, leto 60, 25. 1. 2004. Trst, 14–15.

Blatnik Mohar, M. (ur.) (2003): *Beremo skupaj: priročnik za spodbujanje branja*. Ljubljana, Mladinska knjiga. 94–135.

Brglez, A. (ur.) (1999): *Tiskano listje za smrklje in firbce: slovenska mladinska periodika 1994–1998: raziskava*. Ljubljana, Inštitut za civilizacijo in kulturo. 130–132.

Gabrovec, I. (ur.) (2007): *Galebov šolski dnevnik 2007–2008*. Trst, Zadruga Novi Matajur.

- Kobe, M. (1987): *Pogledi na mladinsko književnost*. Ljubljana, Mladinska knjiga.
- Saksida, I. (1998): *Petdeset zlatnikov*. Tržič, Učila.
- Saksida, I. (2001): Mladinska književnost. V: J. Pogačnik ... et al.: *Slovenska književnost III*, Ljubljana, DZS, 403–468.
- Sturman, P. (2008): Založba Novi Matajur lepo skrbi za mlade in najmlajše. *Primorski dnevnik*, leto 64, 4. 1. 2008. Trst, 10.
- Udovič, D. (2002): Založbi Novi Matajur in Drava razstavljata. *Primorski dnevnik*, leto 58, 26. 11. 2002. Trst, 28.
- Železnik, M. (2004): Majda Železnik: »Delovna izkušnja je zelo lepa in dragocena«. V: Caharija, M.: Pisani Galeb je že pol stoletja prijeten in zvest spremljevalec mladih bralcev. *Primorski dnevnik*, leto 60, 25. 1. 2004. Trst, 14–15.
- Železnik, M. (ur.) (2006/2007): *Galeb: mladinska revija*, 53. letnik. Čedad, Zadruga Novi Matajur.
- Železnik, M. (2008): *Majda Železnik, urednica mladinske revije Galeb*. Ustno izporočilo.